

Nr 27.28. fehlt!

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
DIVERSA
HYDROPI
MEDENDI METHODO

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICIIIS

ET
CONSENSV GRATIOSI ORDINIS MEDICORVM
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMI PRVSSIAE REGIS A CONSILIIIS INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESSORE PVBL. ORDINARIO,
FACVLT. MED. SENIORE ET REGIOR. ALVMN. EPHORO,
IMPERIALIS ACAD. NAT. CVRIOS. PRAESIDE ET COMITE PALAT. CAESAREO,
REGIARVM SOCIETATVM SCIENTIARVM, ANGLICANAE, BEROLINENS.
ET MONSPELIENS. SODALI,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS RITE CONSEQVENDIS

D. XX. OCTOBR. A. R. S. clo lccc lxxvi.

PVBLICE DEFENDET
AVCTOR

IOANNES GOTLIEB PETRVS BLVTH

ANCLAMO-POMERANVS.

HALAE MAGDEBVRG. TYPIS IO. CHRIST. HENDELIH VIDVAE.

DISSERTATIO IN UNIVERSALIS MEDICA

DE

HYDROPI

METHODI MEDICINAE

AVTHORE

CONSENSU SENATVS ORDINIS MEDICORVM

IN REGIA UNIVERSITATE

PRAGENSIS

VIRO DOCTO ET EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

D. ANDREA ELIA BUCHNERO

PHYSICAE ET ANATOMIAE

POTENTISSIMO PRAEFECTO A CONSULENTISSIMO

MEDICAE ET PHISIOLOGIAE NATURAE PROFESSORE TITULO ORDINARIO

ACADEMIAE REGIAE IN REGIA UNIVERSITATE

PRAGENSIS ACADEMIAE REGIAE ET CONSULENTISSIMO

REGIAM SOCIETATEM ANATOMIAE, PHYSIOLOGIAE

ET PHISIOLOGIAE SOCIETATEM

PRO GRADU DOCTORIS

AVTHORE IN MEDICA HONORIS RE PRIVILEGIO

DOCTORATUS RITE CONSECUTUS

D. XXI. OCTOB. A. MDCCLXXVII.

AVTHORIS

IOANNES GOTTLIB PETRVS BATH

PHYSICAE ET ANATOMIAE

PHISIOLOGIAE ET ANATOMIAE

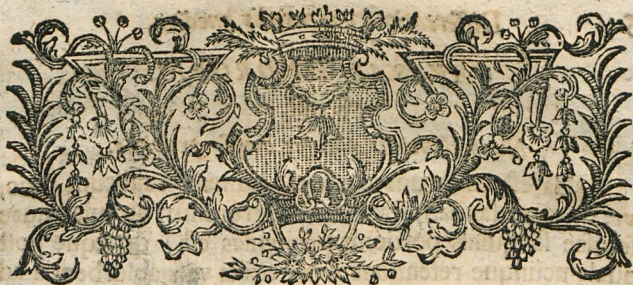
V I R O
PERILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO, EXPERIEN-
TISSIMO ATQVE CELEBERRIMO
D O M I N O
D. CHRISTIANO ANDREAE
COTHENIO

POTENTISSIMI BORVSSORVM REGIS
CONSILIARIO INTIMO ET ARCHIATRO PRIMARIO
REGIORVM EXERCITVVM
GENERALI PRAEFECTO MEDICORVM
SVPREMI COLLEGH MEDICI DIRECTORI GRAVISSIMO
COLLEGH MEDICO - CHIRVVGICI BEROLINENSIS
DECANO SPECTATISSIMO
CIRCVLORVM QVORVNDAM MARCHIAE PHYSICO
ACADEMIAE IMPERIAL. NATVR. CVRIOSOR. ADIVNCTO
ACADEMIAE REGIAE SCIENTIARVM BEROLINENSIS
ET COLLEGH SANITATIS SODALI,

PATRONO ET MAECENATI SVO
DEVOTISSIMA MENTE AETERNVM VENERANDO,

HOC QVALECVNQVE
SPECIMEN INAVGVRALE
IN PVBLICVM ATQVE PERENNE
SANCTISSIMI OBSEQVII, SVMMAE PIETATIS
ET REVERENTIAE MONVMENTVM
DEMISSO ANIMO CONSECRAT
IPSIQVE
INTER ARDENTISSIMA VOTA
PRO NVMQVAM INTERRVPTA EIVS SALVTE
INCOLVMITATE, PROSPERITATE
SE
SVAMQVE FORTVNAM HV MILLIME
COMMENDAT
TANTI NOMINIS

DEVOTISSIMVS CVLTOR
IOANNES GOTTLIEB PETRVS BLVTH.

§. I.

Introitus.

Quamquam pulcherrima MONROI, TISSOTI & quorundam aliorum exstant de Hydropis curandi methodo scripta: tamen in academica hac scriptiuncula eam rem exponere mecum constitui, vt collecta quasi, quantum in me est, habeantur praestantissimorum Virorum in re haud sane facili cogitata. Quantum enim a cauta & cum ratione suscepta variarum sententiarum, caussarum, methodorum collectione ad Medicinam redundet commodum, nemo nescit. Vt vero differentes istas Hydropi medendi methodos limae subiicere queamus atque diiudicare: caussae prius Hydropis paulo curatius indagari debent, pro quarum differentia Hydropis curatio differat necesse est. Faxit vero D. O. M. vt haec feliciter cedant!

CAUSSAE HYDROPIſ.

§. II.

Notio Hydropis eiusque causa proxima.

Ea est variorum corporis humani caurorum ratio, vt, durante sanitatis statu, tenui irrorentur aquula, quae ferosae sanguinis portionis progenies est, quaeque post qualemcunque retentionem per exilia vasa absorbentia ad sanguinis oceanum reuehitur. Atque eadem in telam, quae vocatur, cellulofam passim cadunt. Quamquam enim ea adipi & lymphae ad tempus colligendis destinata est: cum iis tamen fluidis ipsam illam aquam permisceri, vti secretionis theoria suadet, ita manifestissima mucii in adipe animalium signa (GAVBII *Institut. Patbol. med.* §. 376.) luculentissime demonstrant. Nunc vero praedicta aqua in locis istis copiosius, quam fas est, colligi potest, cum nimium frequenter in corpore humano accidat, vt absorptio, continuo necessaria, langueat, quacumque demum ex causa id fiat. Quare non minus contingere potest, vt tumor exinde nascatur, quem *Hydropem* nominare solent. Is itaque est tumor ab aqua, nimium quantum in cellulari aut cauis collecta, subortus. Intellegitur hinc causa illius proxima. Copia scilicet aquae in cauis & cellulari eo debet esse maior, quo copiosior est secretio illius, aut quo languidior absorptio existit. Quum vero copiosa secretio, si excedat, non possit non languentem absorptionem inducere: patet, *causam Hydropis proximam* ad languidam nimis, aut plane impeditam aquae ex tela cellulari vel cauis corporis humani absorptionem, *permanente tamen illius secretionem*, redire. *Clariff. RIEPENHAVSEN* posuit causam proxi-

proximam omnium Hydropum primo in extravasatione feri, secundo in impedita resorptione feri & secretione vrinae (vid. eius Tract. de Morb. epidem statim ab initio prox. belli vsque ad eius finem &c. Hal. 1766. pag. 32.), nescio vero an satis bene, cum & impedita resorptio feri ad determinandam causam Hydropis proximam sufficiat, & secretio certe vrinae impedita, tamquam causa valde remota, proximam ingredi non debeat.

§. III.

Causae Hydropis, quae proximam inducunt.

Causa ista proxima Hydropis ab ingenti remotarum & antecedentium numero excluditur, quae vt inueniantur omnes, ordine exponi debent. Duplex nimirum corporis humani vitium proximam illam generat: I. *Secretio feri in caua & cellularem nimum quantum adaucta.* In statu enim sanitatis secretionem inter & absorptionem exacta proportio obtinet, ita vt neque minus, neque plus absorbeatur, quam secretionis ratio postulat. Quodsi vero secretio nimum capiat incrementum: absorptio, eodem gradu permanens, non poterit non ad secretionem relata languescere, atque ideo causa Hydropis proxima euadere. II. *Absorptio in se spectata seu absolute impedita,* quod ex §. anteced. peripicitur. Atque ad has causas remotae omnes satis congrue reuocari poterunt.

§. IV.

I. *Quae secretionem feri nimum augent.*

Consideremus iam eas, quae, augendo secretionem feri, Hydropem generant. Spectant huc I) *copia nimia feri.* Fluidum enim secernendum quo maiori in copia sanguis

sanguini inhaeret, eo facilius quoque eoque maiori in quantitate secernitur. Videmus id in subiectis, quae dicuntur, mucosis, in quibus secreciones mucosae valde intenduntur. Nonne ergo in praesente casu idem respectu seri continget? Intelligitur inde: cur enormem poruum copiam assumptam Hydrops sequatur? cuius rei specimina affert celeberr. MONRO de *Hydrope eiusque speciebus*, Edit. germ. a celeberr. KRAVSE 1762. Lips. publ. iur. fact. pag. 19. seq. 2) *Congestio seri ad hanc illamque corporis partem*, tunc scilicet eo in loco copia massae fecerendae increvit, quo fit, ut ipsa secretio seri auctior euadat. Hinc mirum non est, quod excretionem cutaneam suppressam; obstructionem variarum partium, per quas serum alias vehebatur; excretionem urinae impeditam; congestionem sanguinis serosi, toties Hydrops excipiat.

3) *Seri facilius a crassamento secessio*. Etenim cum quaelibet secretio secessionem quarundam particularum a massa sanguinea requirat: sequitur, illam eo fore copiosiore, quo facilius certae quaedam particulae a sanguine separantur. Quodsi idcirco idem accidat quoad serum: necesse est, ut eius secretio adaugeatur. Hinc inter alia fit, ut quos morbus aut excretio excedens debilitavit, in Hydropem incidant. Summa enim ab istis causis nata debilitas non permittit, ut, bona sanguificatione, apta inter moleculas sanguinis efficiatur combinatio. Inde quoque in hecticis (vid. van SWIETEN *Commentar.* in BOERHAAV. *Aphorism. de cognoscendis & cur. morbis*, Tom. IV. §. 1229. pag. 197.) atque ictericis (IDEM l. m. c. pag. 195.) hydrops. Numquid huc etiam pertinet id, quod clar. MEDICVS *febrem hydropicam* dixit? Obseruauit nempe, dirum hydropem remediis anti-phlo-

antiphlogisticis sublatum esse (*Samlung von Beobachtung. aus der Arzneywissenschaft, Theil II. pag. 518. seqq.*), eundemque cum signis verae inflammationis extitisse. Contendit inde, vt, solo cruore phlogistice adfecto seroque sanguinis adhuc sano, hoc ab isto condensato separari, atque sic Hydrops nasci possit. Neque abludit haec sententia ab ijs, quae ratio suadet. Quando enim cruor addensatur, serum intermedium exprimi sicque in caua aut cellularem facilius fecerni poterit. Pulcherrime hanc Hydropis causam descripsit WILLISIVS (*Pharmaceut. ration. Sect. IV. Cap. I. pag. 90. 91.*): *Interdum, inquit, latex serosus in cruoris sinu nimis pertinaciter haeret, & contra quandoque nimis cito elabitur; atque hoc respicit sanguis, sero incontinens, ipsum arteriarum osculis, pluribus in locis & fere ubique exspuit; adeoque in viscera aut habitum corporis deponens ascitem aut anasarcam producit, & modo ad renes immoderate ablegans, diabetem infert.* Idem quoque p. 91. vrget: *Interdum, inquit, sanguis serum intra compagem suam non diu satis retinet, quia vel fluxionibus seu potius coagulationibus obnoxius, illud hic illic in magna copia affarim deponens, catarrhos, aut tumores variis in locis concitat; vel sanguis habitualiter debilis simulque δύσρατος, scilicet in acorem vergens, quoad particulas suas crassiores ad coagulandum aptus est; proinde, vt tenuiores inter circulandum vbiuis ablegatae, ac in partes imbecilliores decumbentes, affectus modo cephalicos, aut thoracicos, modo ascitem, aut anasarcam inducant.* Ob eandem causam motus corporis nimis diu continuatus Hydropem inducit (MONRO l. c. pag. 22.). Inde enim diathesin inflammatoriam induci, quis ignorat? 4) *Laxitas corporis.*

ris. Haec enim commixtionem feri & cruoris sufficientem impedit; abundans aquosum saepe coniunctum habet, atque, cum vires mouentes nimium minuat, congestionibus serosis fauet. Praeterea ponit vasa porosque facile dilatabilia, vt serum caua & cellularem facile ingrediarur. Multiplex idcirco existit Hydropis causa. Non mirandum itaque, quod subiecta phlegmatica, mucosa, aëri humido diu exposita & quae abulum ciborum viscidorum admittunt, vitamque minus mobilem exercent, toties Hydropem incurrant. Ob eandem causam clima Hydropi fauet (MONRO l. c. p. 17. 18.). 5) *Transitus fluidorum in vna corporis parte impeditus*, quo fit, vt eorum copia in altera increseat (n. 2.). Hinc vehementes abdominis dolores Hydrops excipit (TISSOT Epist. de Variol. Apopl. & Hydr. pag. 179.); hinc arctas quouis modo ligaturas sequitur (MONRO l. c. pag. 30. 31. not.); obque eandem causam excretiones sanguinis ferique suppressae, imminutae, causae Hydropis euadunt. (IDEM l. c. pag. 23. §. 13.). 6) *Vis externa, contusio, extensio, &c.* qua aut serum cum impetu in cellularem & caua fertur, aut pars nimium debilitatur. Exempla collegit MONRO l. c. p. 21. not. m. 7) *Ruptura hydatidum.* Hydatides enim collectam aquam iam continent. Si ergo crepaturam patiuntur: verus exinde Hydrops nasci debet.

§. V.

II. *Quae absorptionem impediendo Hydropem creant.*

Descriptis iam causis, quae serum nimium ad caua & cellularem deferendo hydropem producant: sequitur, vt eas exponamus, quae absorptionem immediate impe-

impediunt (§. III.). Huc vero sequentes pertinent:
 1. *Languor vasorum absorbentium.* Quum enim horum demum vasorum virtute absorptio feri fiat: nullum est dubium, quin, si languor illius obueniatur, absorptio impediatur. *Vt enim, inquit clariss. TISSOT (l. c. p. 178.), si deficit in ramo arboris vis vitalis, succi nutritii motus cessat, sic in venis, lentescente motu vitali, lentescit circulatio.* Hinc moeror diuturnus Hydropis causa frequens (IDEM l. cit. pag. 193.). Eandem ob causam laxitas, motus corporis intermissus, temperamentum phlegmaticum, morbus valde chronicus, &c. hydropem efficiunt. 2. *Serum viscidum.* Visciditas enim impedit, quo minus fluidum minima ista vasorum absorbentium ostia ingredi queat. Hinc mucositas, senibus, abufum spirituosorum admittentibus, hydrops familiaris. 3. *Vasa absorbentia constricta, compressa aut quouis modo contractata, rigiditate, callo, &c.* Nemo non enim videt, impediri inde feri absorptionem. Frigus, spirituositas, senectus, acria aliaque eam ob causam Hydropem excitare valent. 4. *Serum acre.* Bene clariss. TISSOT (loc. cit. pag. 180.): *Acris stimulus, inquit, qui venarum oris applicatus, eas claudit, fines arteriolarum excitando ad citiorem & copiosorem euacuationem eas cogit; duplici ergo de causa augetur congestio aquosi laticis, maiore affluxu, refluxu minore.* Hinc scabiosis, scorbuticis, hecticis, & ictericis accidit hydrops. Explicare etiam tentat inde vesicatoriorum actionem clariss. TISSOT (loc. cit.). Arroasio tamen & extrauasatio feri, ab ista pendens, manifestior est illius actionis causa. 5. *Aucta resistentia in venis maioribus & circa cor.* In eo enim casu vasa absorbentia, e tela cellulari & cauis orta, rite sese euacuare

nequeunt, vt hinc absorptio languescere debeat. Mirabilia ergo venarum cordis & pulmonum vitia hydro-
pem inducunt, quibus tamen recensendis immorari no-
lo, cum MONRO & alii ea in re satis occupati fuerint, qui
adeundi sunt. 6. *Copia succorum nimia.* Ea enim non
poterit accidere, nisi simul resistentia in venis maioribus
adaugeatur (n. 5.). Vel ob hanc causam plethora, ex-
cretiones sanguinis aliaeque suppressae Hydropem gene-
rant. 7. *Motus sanguinis lentus.* Durans enim eo in
casu feri secretio, nimis languida absorptione stipatur
(n. 5.). Atque haec etiam est causa, qua fit, vt a motu
corporis intermissio nascatur hydrops.

§. VI.

Quare curatio Hydropis valde differens esse debet.

Euitas haecenus Hydropis species potuiffem facile
ulterius ex Observatorum monumentis corroborare.
Quum vero alii eo in labore iam occupati fuerint, quos
inter MONROVS eminent, cuius pulcherrimus de Hydrope
tractatus non potest satis commendari: lubens plurimum
casuum collectionem omisi, eo imprimis adnitens, vt di-
uersas Hydropi medendi methodos depingam. Ex dis-
putatis vero haecenus luculentissime apparere credo,
non potuisse aliter fieri, quin istae methodi satis diuer-
sae sint. Vidimus enim (§§. IV. V.), quam multiples
saepe sibi oppositae causae Hydropem efficiant. Non-
ne itaque modo hac, modo alia ratione & via curari
debiit Hydrops? Nonne diuersa methodus, opposita re-
media, commendari debuere? Quae ergo vt iam expo-
nam necesse est. Ista vero remedia in *alterantia* & *eua-
crantia* dispesci possunt, de quibus ita nunc loquar, vt,
propo-

proposita eorum commendatione, quid de iis sentiendum sit, quam breuissime docere adnitar.

METHODVS MEDENDI.

REMEDIA EVACVANTIA.

§. VII.

I. Quae sudorem mouent.

Ordinar vero ab iis remediis, quae euacuando agunt, cum inde a vetustissimis temporibus magni semper facta sint. Agmen ducant, quae *sudorem* mouent. Iis veteres Medici multum in curando Hydrope tribuerunt, quod passim ex iis testimoniis patet, quae celeberr. b. m. SCHVLZIVS collegit in Dissert. *de Hydropis curation. antiquis*, Hal. 1743. Hydropicum decere laboribus exerceri & sudore, monuit HIPPOCRATES (*Epidem. Libr. V. Edit. FOESII pag. 1157. n. 69.*), quo loco simul suadet, panem, calido oleo intinctum, & parcum porum adhibere, caput tepida lauare, vino albo & tenui uti, commendato insuper somno. CELSVS collegit fere omnes veterum Medicorum curationes; multus vero in eo est, ut ea commendet, quae sudoribus producendis paria sunt. *Multum*, inquit (*de Med. Libr. III. Cap. XXI. p. m. 162.*), *ambulandum, currendum aliquando, & superiores maxime partes sic perfricandae, ut calorem in cutem euocet; inter quae spiritum ipse contineat. Exocandus est sudor, non per exercitationem tantum, sed etiam in arena calida, vel laconico, vel chbano, similibusque aliis: maximeque viles sunt naturales & siccae sudationes; quales super Baias habemus in myrtetis.* Atque pag. 164. *at, inquit, si id vitium est, cui $\lambda\epsilon\upsilon\kappa\omicron\phi\lambda\epsilon\gamma\mu\alpha\tau\iota\alpha$ nomen est,*

eas partes, quae tument, subiicere Soli oportet; sed non nimium, ne febriculam incendat; si is vehementior est, caput velandum est, utendumque fricatione, madefactis tantum manibus aqua, cui sal & nigrum & olei paululum sit adiectum; sic, ut aut pueriles, aut muliebres manus adhibeantur, quo mollior earum tactus sit. Idque si vires patiuntur, ante meridiem tota hora; post meridiem semi hora fieri oportet. Demum p. 166. in sequentibus diebus, post aquae emissionem, vinum meracius, exercitationes, fricationes, Solem, sudationes, fatigationes, idoneos cibos, balneum rarum commendat, addens: *Si aestas est, in mari natare commodum est.* Alio loco (Libr. II. Cap. XVII. pag. 95.) aquam calidam; milium, salem, arenam calefacta & in lintea coniecta; linteum solum; calidum oleum laudat (SCHVLZE loc. cit. §. X.). ARETAEVS & AETIVS alia semina calefacta commendant (IDEM l. cit. §. XI.). Cataplasmata varia ad euocandum inter alia serum porosque aperiendos in Hydrope laudasse AETIVM, ARETAEVM & *Cael. AVRELIANVM*, notavit celeberr. b. m. SCHVLZE l. c. §. XV. eorumque breuem descriptionem suppeditat. ARETEVS nempe suadet milium pinxitum cum melle & oleo, ut & lini semine; *Caelius* vero AVRELIANVS indicat herbam Chamaeleontem nigr. Centaurium, Origanum, & Cuminum, atque ex his cum stercore bubulo aut caprino, aceto & pinguibus adiectis cataplasmata parat. Perillustr. van SWIETEN (loc. cit. pag. 267.) narrat, HERACLITVM & HERMIPPVM fimo bubulo ad dispellendum Hydropem vfos esse, documento, tunc temporis hanc curandi methodum satis fuisse notam. Atque haec fere erant, quibus Veteres ad sudorem in hydropicis efficiendum uterantur.

bantur. Pluribus ea de re confer. SCHVLZE in cit. Dis-
 fert. qui imprimis §§. X. & XII. de laconico, clibano &
 arenatione, quam *ψαμμισμὸν* appellabant, differit, hanc-
 que ex AETIO describit. Sollertius adhuc hanc delinea-
 vit anonymus Auctor (*Commerc. litter. Norimberg. Ann.*
1735. pag. 158. seqq.), qui eam ab ORIBASIO *αμμοχώραν*
 aut *αμμοχώραν*, ab aliis *ψαμμοχώραν* appellari notat. Eli-
 gebant arenam imprimis marinam, quod ea sale esset
 praedita, cuius beneficio sudor magis prouocaretur (l. c.
 pag. 186. Perillustr. van SWIETEN l. m. c.). *Laconicum*
 erat conclauae aliquod, quod sicco calore ita potuit tem-
 perari, vt sudor copiosus eliceretur, vt ex VITRUVIO
 ostendit SCHVLZE l. c. §. XII.; *Clibanus* vero, vel furnus
 panibus coquendis aptus, vel vas quodcunque includen-
 do homini aptum, siue ex lamina ferri, siue ex ligno pa-
 ratum, quod calorem illatum, forte per massas ignitas,
 conseruare possit hominique circumfundere (IDEM loc.
 m. c.). Neque varia ista Veterum remedia postea fuere
 neglecta. *Adhuc hodie*, inquit Perillustr. van SWIETEN
 (l. c. p. 266.), *peregrinationes in Lusitaniam, Hispaniam,*
Neapolim consuluntur talibus aegris, notumque est, celeb.
 illum FIELDING, qui ipsemet, licet toties repetita para-
 centesi morboque fractus, iter suum descripsit, eo tan-
 tum consilio Lisbonam abiisse, vt Solis calore amissam
 recuperaret sanitatem. In laudem arenationis anonymus
 ille Christoph. a VEGA, PASCHALIVM, TACKIVM addu-
 cit (*Commerc. litter. Norimb. l. c. pag. 187.*). Legitur
 ibi quoque DAMPIERII curatio, quam ipsemet in Itinera-
 rio enarrat (*Nouveau Voyage au tour du Monde Tom.*
II. Cap. 9.). *Diu* (haec sunt verba) *hydrope ipsemet af-*
fectus, morbo quo plures nostratum perierunt, arena
calida

calida ad caput usque cooperiebar, quem calorem per dimidium horae sustinui & interea temporis vehementissime sudavi; postea extractus, sub tentorio sudoris curam habui, breui post sanitati restitutus. Laudare eandem videtur BOERHAAVIUS, vt sudores generatim. *Dissipatur*, inquit, *Hydrops calore foci, hypocausti, furni, arenae, Solis, salis, fimi, excitato sudore, vel diaphoresi.* Confer. *Aphorism. de cognosc. & curand. morb. §. 1248.* MONROVS non solum excretionis cutaneae augmentum generatim praedicat, sed commendat etiam arenationem, adiecta illa, quam adduxi, DAMPIERII historia (loc. cit. pag. 96. 97.). Clariss. MEDICVS commendat (l. c. pag. 598. seqq.), ad propellendum Hydropem, remedium, quod arenationi satis apte substitui potest. Suadet enim, vt calidis cineribus tegatur aeger, a quo remedio multum auxilii expectat, analogia quadam adductus. *Friktionem* non minus magni faciunt *motumque corporis* (MONRO loc. cit. pag. 99. 105.), licet clariss. TISSOT a frictione cutis in Hydrope, ob indolem morbi, sudorem auctamque perspirationem vix expectare videatur (l. c. p. 215.). Vapores aquae calidae commendat MONROVS (l. c. pag. 105.), licet focus ex accenso spiritu istis praeferat, consentiente Perillustr. van SWIETEN (l. m. c.), indeque salubrem effectum explicat (pag. 99. not. k), quem produxit *Grotto delli serpi* (Spelunca ierpentum). Tenioris fortunae hominibus consulebat SCHENCKIUS (Observ. Libr. III. pag. 442.), vt mensae incubantes universum corpus immitterent in clibanum, recenti pane extracto etiamnum tepentem, ita tamen, vt caput extra praesurniam pulvinari innixum foret, vt libera maneret exspiratio, nec a calidiore aere suffocationis periculum nasce-

nasceretur; commendauit & balneum vaporis (Perillustr. van SWIETEN l. c.). RIVERIUS (*Prax. med.* p. 206.) fomenta, sacculos, vnguenta, cataplasmata & emplastra suadet, ad mentem Veterum composita. Celeberr. b. m. SCHVLZE eandem ob causam SENNERTVM & ZWINGERVM notat. Narrat IDEM, effectum diapnoicum potissimum promississe HIERONYMVVM ab *Aquapendente* ab vsu spongiae ex aqua calcis expressae & abdomini toti impositae (loc. cit. §. XVI.). Huc etiam referenda inuentio BORRICHII, qui vesicas aqua calida repletas suadet. Praeter haec omnia vero recentiores Medici varia alia remedia in Hydrope adhibent, eo quidem consilio, vt sudores pellantur. Mercurialia, decocta sudorifera varia, opiata, antimonium, Balsamus Tolut. Peruvian. & de Copaib. aliaque irritantia hinc laudem nacta sunt, de quibus confer. MONROVS, qui exempla felices per ea curationis affert. Vid. quoque RIVERIUS l. cit. pag. 203. DOLAEI *Encycl. med. dogmat.* Libr. III. Cap. IX. Illustr. etiam b. m. HOFFMANNVS temperatiora diaphoretica admittit, Mixturem simpl. Li- quor. anod. miner. cum refracta dosi Spir. bezoard. BVS- SII, Tinct. antim. selectiorem, pulueres ex cerussa anti- monii, sale Card. bened. Nitro- depur. siue per se, siue cum Rob. Sambuci vel Ebuli mixtos (*Medic. syst. ration.* Tom. IV. Part. IV. pag. 451.), licet sacculos, calide applicandos, longe magis laudet. Illustr. b. m. IVCKERVS Essent. alexiph. decoct. lignor. praecipue Essent. lign. Sas- sifr. commendat (*Conspect. Therap. special.* pag. 716.), at- que pag. 720. generatim sudationes laudat, dolens modo, quod absque sanguinis commotione imperrari non pos- sint, vnde inuentionem BORRICHII aliaque internis prae- fert.

C

§. VIII.

§. VIII.

Quae diiudicantur.

Vidimus remediorum, sudorem pellentium, laudes. Quid autem de iis sentiendum, breuiter tantum exponam, cum monita necessaria in Scriptis celeberrimorum Medicorum obuia sint. Non plane reiicienda illa esse, tam casus, quos passim adduxi, quam ipsa Natura, monent. Narrauit clariss. MOVBLET (*Iourn. de Medec. 1760. M. Mart.*) sequentem casum: Foeminae asciticae, quae multa per longum tempus perpessa fuit, tandem, variis remediis vsurpatis, serum non solum per diuresin & aluum, sed & per sudorem, & per hunc quidem tanta copia exiit, vt lintea per diem aliquoties mutare cogeretur. Graui hoc morbo liberata, perfecte conualuit (*Comment. de reb. in Scient. natur. & Medic. gest. Vol. XI. pag. 265.*). Simile quid de Illustriss. Comite ab OSTERMANN refert celeberr. TISSOT (l. c. pag. 224.). Grauissime hydropicus sanabatur spontaneo, largissimo pedum sudore, qui dein indefinenter fluens, illum omni reditu viginti annos liberum seruauit. Haec similiaque sudoriferorum & diaphoreticorum vsus edocent. Poterunt interea maximopere nocere, si inconuenienter adhibeantur. Quod vt constet, vsusque & abusus eorum appareat, sequentia notanda sunt: 1) *In omni Hydrope cura excretionis cutanea habenda est.* Imminuta enim ea, caussa existit Hydrops (§. IV.). Natura etiam, vt in exemplis modo vidimus, viam hancce nonnumquam eligit, qua exturbet serum hydropicum. Nonne haec, quod aiunt, in opere suo adiuuanda? 2) *Cauendum tamen, ne fortiora sudorifera inconsiderate adhibeamus.* Ea enim remedia irritant, calorem corporis valde augent, soluant sanguinem potenter, atque

atque impulsam liquidorum versus cutim enormi plane ratione augent. Quam damnosa ergo fieri possunt! Dum enim irritant atque fluida soluunt, in nouam facile Hydropis abeunt causam (§§. IV. V.); irritando saltim facile efficiunt, vt, retentis aquis hydropicis, pauca adhuc in sanguine restitans seri portio euacuetur, quod quam periculosum sit, nemo non videt (Perillustr. v. SWIETEN l. c.). Dum porro calorem augent: febrem facile producant, praesentem vero augent, vnde *vel*, producta diarrhesi inflammatoria, noua enascitur Hydropis causa (§. IV.), *vel* putredo, adeo in hydropicorum fluidis periculosa, oboritur, quam enormis resolutio, primaria fere sudoriferorum dos, tunc certe adiuuat. Quum denique ab iisdem remedijs impetus fluidorum versus cutim enormi ratione adaugeatur: tantum abest, vt sudorem, per se iam in hydropicis difficilem, pellant, vt potius eo facilius siccitatem cutis efficiant, aquam vero inter cutim accumulent. Quid? quod si etiam ponatur, sudorem his remedijs produci: attamen, cum omnia euacuancia fortiora corporis debilitatem relinquunt, haec autem inter Hydropis causas numeranda veniat (§§. IV. V.), commendari non adeo merentur. Pluribus ea de re confer. Perillustr. *van* SWIETEN l. c. p. 167. Illustr. b. m. HOFFMANNVS loc. cit. qui seri ad cerebrum transitum meruit, clariss. TISSOT l. c. pag. 212. & alijs locis, celeberr. b. m. SCHVLZE l. c. §. XIII. XIV. qui etiam, ab vsu sudoriferorum serum hydropicum inspissari, sicque ad resumptionem ineptum reddi, arbitratur. Leniora itaque remedia hic generatim praeferrri debent. Nonne vero *quibusdam in casibus fortiora paullo conducent?* Suadent id varia exempla (§. VII.). Atque si torpor, laxitas solidorum,

rum, visciditas fluidorum adfit, multum utilitatis adferre possunt, tunc neque irritatione, neque calore & resolutione nociua. Ceterum 3) tunc demum spes erit, fore, vt ope diaphoreticorum Hydrops tollatur, quando & fluidum stagnans, & vasa ipsa absorbentia eam habeant conditionem, vt absorptio fieri queat (Perill. *van SWIETEN* l. cit.). Pulchra etiam sunt praecepta, quae circa horum remedium usum tradit Illustr. b. m. *HOFEMANNVS* l. c. Confer. quoque *MONROVS* l. c. §. 45. Remedia ipsa ex §. anteced. constant, vt nunc de cuiuslibet usu facile iudicari queat.

§. IX.

II. Diureticorum usus.

Diuretica magis fere, quam diaphoretica, laudantur. Veteres illa in usum vocasse, docuit celeberr. b. m. *SCHVLZE* l. c. §. XXII. & *Cael. AVRELIANVM* adducit, qui de *HIPPOCRATE* commemorat, quod Cantharides tres, detracto capite, pedibus & pinnis, in tribus cyathis aquae contritas dederit. Commendauerunt etiam Semina Apii & Petroselini, Nasturtium, Allium; radices Graminis (*SCHVLZE* l. m. cit.); Scillam quoque (Perill. *van SWIETEN* l. c. pag. 258. seq.) & potionem diureticam (*CELSVS* l. cit. pag. 162.). Recentiores non absimilia tradiderunt (*DOLAEVS* l. c.). *RIVERIVS* (l. c. pag. 203.) generatim caeteris, inquit, praestant medicamentis, quae per urinas ferosos humores euacuant, & felicio^r vtpurimum curatio hac via solet succedere. Post sufficientem per aluum euacuationem diuretica, quae simul virtute attenuante & viscidis humores dissolvente gaudent, in usum vocanda esse, iudicat illustr. b. m. *HOFFMANNVS* (l. cit. pag. 449. §. VIII.). Naturam imitando, diuretica adhibenda esse, dicit

dicit BOERHAAVIUS (l. c. §. 1243.). Suadent etiam diuretica MONROVS (l. c. pag. 83.) & TISSOT (l. c. p. 204.). Varia autem ad largiorem diuresin obtinendam recensentur remedia, quorum Catalogum deprehendes in RIVERII *Prax. med.* l. c. seq. HOFFMANNI *Med. system. rat.* l. cit. Perillustr. van SWIETEN *Commentar.* ad §. 1243. MONRO Tr. citat. l. cit. seq. Scillam, ea quantitate datam, quae renibus, non aluo, purgat, in multis Hydropibus magnum esse remedium celeberr. TISSOT affirmat (l. c. pag. 207.). Quidam etiam aquas medicatas commendant (HOFFMANNVS l. c. SCHVLZE l. c. §. XXIII. Perill. van SWIETEN l. c.). Millepedes etiam, Cantharides, mercurialia (MONRO l. c.), baccas Iuniperi aliaque innumera, inter quae salia potissimum eminent. Haec vero non recenseo, cum possint loc. citat. haberi.

§. X.

Eorum utilitas & noxa.

Diuretica certe in curando Hydrope magnam merentur laudem. Praeter id enim, quod suum effectum sudoriferis facilius exferant, diuresis ipsa talis est excretio, quae, licet intensior sudore, aucta excretionem aluina, saluatione, minus debilitat. Pulcre id iam notauit Perillustr. van SWIETEN l. c. p. 256. atque etiam MONROVS l. c. p. 83. Interea in eorum quoque usu & selectus & tempus obseruandum. Scilicet 1) *diuretica dammosa sunt, quando stagnantes hydropicae aquae resorberi nequeunt.* Expellunt enim magno cum damno paucam adhuc resistantem feri in sanguine copiam, unde obstructions, febris, sitis, tussis, aliaque increfcant necesse est. Hinc in re ante usum diureticorum praeparatio materiae desideratur. 2) *Cauendum, ne facile fortiora & rodentia adhibeantur.*

beantur. Nocent enim vt sudorifera, de quibus §. VIII. locuti sumus. Viis vrinariis praeterea sunt inimica. Iure itaque Cantharides & similia damnantur. Vid. perill, vni SWIETEN & clariss. TISSOT l. c. 3) Neque ea facile adhibenda, quae, augendo aquam in massa sanguinea, diuresin promouent. Non multum ea laudat Perillustr. vni SWIETEN l. c. Aquae, inquit, & aquosa omnia, ad quae etiam referuntur acescentes animalium humores, vt serum lactis, lac acidum, lac ebutyratum, si copiose potentur, aquae copiam in sanguine augent, & hoc modo aquae secretionem per renes promouent: cum autem in hydropicis colluuiis serosa iam adsit, & per renes parum seceratur, metus est, ne ingesta aquosorum copia augeatur Hydrops. Nisi enim tubuli renales his assumtis sic reserari possint, vt liberrime transmittant, quidquid aquosum ingestum fuerit, crescet morbus; cum cutis hydropicorum vix transpiret, adeoque vix spes sit, per vasa cutanea aquam ingestam exire posse. Ob hanc rationem solent Medici potius adhibere illa, quae stimulo, aut specifica virtute diuresin promouent. Neque de aquis foteriis satis beneuole iudicat celeb. b. m. SCHVLZE l. c. §. XXIII. Atque vsque adeo, inquit, sunt exempla, quod hydropici per vsu fontium foteriorum internum curati fuerint: quamquam plures puto eorum perire, quam conualescere, vbi non satis circumspecte obseruatur, quam bene secedant aquae; omninoque videtur aliis, quam Hydrope anasarca laborantibus, vix vnquam succurri tuto hac medicina posse. Atque his etiam potius ad mentem SLARII exigua quantitate potae, quam ex pristino more maximis haustibus siccati calyces videntur commendandi. Quare diuretica leniora, maxime vero diaetetica, suaderi merentur, quae lenius

uius irritando agunt. Ceterum Auctores citati passim notarunt casus hydropicorum, diuresi siue natura, siue arte facta curatorum, quorum multi ob raritatem potius, quam vt imitentur, legi merentur. Quid vero *radix Colchici autumnalis*, ex commendatione celeberr. STOERCKII, ad curandum Hydropem valeat, tempori erit relinquendum.

§. XI.

III. Purgantia.

Euicit Perillustr. *van SWIETEN* (l. c. Tom. IV. pag. 262. 263.), *HIPPOCRATEM* non solum multa bona a spontanea alui solutione in leuioribus quibusdam Hydropis speciebus sperasse, sed ipsum etiam purgandi methodum in iisdem adhibuisse atque satis acerbis purgantibus usum fuisse; notat vero simul, *HIPPOCRATEM* non multum a catharticis sperasse, si ab Hydrope iam admodum incumisset aeger. *CELSVS* quoque (l. c. pag. 162. 163.) de purgantium usu in hydropicis loquitur. *Alium moliri*, inquit, *cibo melius est, quam medicamento. Si tamen res coget, ex his aliquid, quae id praestant, erit decoquendum, eaque aqua potui danda.* Dein varia remedia recenset, addens: *primo tamen, quae lenissima ex his sunt, id est, rosae folia, vel Nardi spica, tentanda sunt.* Pluribus de usu purgantium in Hydrope apud Veteres habentur in celeberr. b. m. *SCHVLZII* Dissert. citat. §§. XIX. XX. XXI. Neque minus recentiores purgantibus vtuntur. *RIVERIVS* (l. c. pag. 199. seqq.) multus est in iis describendis & laudandis, quamuis ex *GALENO* repetat, *purgantia saltem validiora non esse frequentius usurpanda.* Rhabarbarum speciatim ex *STOCHERO*, *SCHOLZIO*, *Matthaeo de Gradibus*, *PASCHALIO* laudatur, quia

quia purgando humores noxios, hepar valde roboret, in quod, ut constat, causa Hydropis saepe saepius vnice est reiecta. Illustr. b. m. HOFFMANNVS purgantibus maxime fauet. Suadet ergo non solum purgantia paullo fortiora, in principio morbi, sufficienti dosi, & debito cum regimine exhibenda (l. c. pag. 447.), sed etiam mitiora, quae fere magis commendat (pag. 449.). *Mitiora interdum, inquit, ac leniora in maiori paullo dosi exhibere consultum est, quae eundem saepe longeque tutiorem praestant effectum*, quod dein Mannae, pulueris Méchoacanae albae & Rhabbarbari exemplo docet. SYDENHAMVS etiam non alienus fuit a catharticorum vsu, licet saepius & breuiter repetitum suadeat (Tract. de Hydropse, pag. 613. 614.). Eum secutus BOERHAAVIUS haec habet (l. c. §. 1247.): *Per aluum feri eductio fit per vsum largum, saepe & breuiter repetitum summe purgantium, variis formis, maxime liquida, assumptorum.* Non multum tamen Perillustr. van SWIETEN purgantibus validioribus fidere videtur (l. cit. pag. 264.), nisi Hydrops recens atque a leuiori causa ortus fuerit. *Memini, inquit, inter alios plures casus similes, quod binis purgantibus remedia dosibus sanauerim hominem, qui vniuersali Anasarca laborabat, dum simul abdomen Ascite tumeret: de deram scrupulos duos radice Lalappae cum granis quatuor Turbith mineralis pro dosi, felici adeo effectu, ut totus detumuerit & perfecte sanus foret: verum erat vir triginta annorum, robustus, antea semper sanus, qui aestuante sub Sole iter faciens naui, ingentem cereuisiae tenuis copiam biberat, & dein, non tecto corpore, refrigerato subito post validum tonitru aëre, obdormiuerat. Verum, addit, in vetustiore morbo, & si afficiat hys*

pis causae fuerint, non sperandus est felix adeo euentus.
 Recentet dein eorum damna, quae satis grauias sunt.
 MONROVS (l. c. pag. 79. seqq.) varia commendat purgan-
 tia, tam leniora, quam fortiora; notat tamen, haec etiam
 Hydropem nonnumquam augere (pag. 82.), addens
 MEADII (Monit. & Praecept. med. Cap. VIII.) monitum:
Vbi fractae vires, nocet vehemens per aluum purgatio;
quo plus enim humoris e corpore eicitur, eo maior ipsius
copia breui in cavitates refluit. TISSOTVS (l. c. p. 197.)
 plurimis in casibus fortiora purgantia damnat. *Grauis-*
simi, inquit, Medici, omni aeuo, ipseque SYDENHAMVS,
fortia in hoc morbo purgantia commendant, & vidi ali-
quoties prodesse, dum copiosa diarrhoea vasa inaniantur,
effususque latex resorbetur; sed longe saepius monstrauit
observatio, nihil minui tumorem sub valida purgatione,
prosterni vero vires, aut hac via profligatum tumorem ci-
tissime redire; longioris verum est aeui detumescencia,
quam cient copiosae vrinae, moxque narrabam, nihil
fuisse Oxymel scilliticum, quamdiu aluum deiciebat, con-
uersum vero ad renes cito morbum vicit. Dein pag. 201.
 pergit: *Collatis virtutibus purgantium, hydropicorum vi-*
tis ineptum videntur, in plerisque casibus, pharmacum.
Nihil boni, praeter inaniendi vim, habent, pluribus tami-
nantur naeuis, alia ergo seligenda, quae eadem vi inani-
ant, iisdem careant vitis. Restringit postea purgantium
 vltimum ad eos casus, vbi Hydrops ex obstructis visceribus
 nascitur. *In illo, inquit, casu plurimum instar mihi fuit*
Rheum cum tertia aut dimidia parte Crem. Tartari. Ialapa
quoque vsus sum, cum saccharo diu trita, quando pi-
griores offendebam naturas. Suadet tamen Rheum non
 minus in illo Hydrope, qui ex atonia vnice oritur, in reli-

D

quis

quis casibus purgantia pro infidis remediis habens (l. c. p. 202). Clariss. MEDICVS demum (l. cit. p. 566.) dolet hydropicos, quod toties in sui detrimentum laxantia ipsis porrigantur. Potiussem his plura addere; ac cum brevis esse debeam, iis superfedeo. Pulcherrima interea sanati per purgantia aut laxantia Hydropis exempla habentur in Scriptis, quae adduxi. Exstant etiam multa in *Commerc. litter. Norimb. & Commentar. Lips.* ut ea omitam, quae in Observationibus, quas integrae Societates ediderunt, exstant, inter quas eae de Rheo aliisque laxantibus notatu dignissimae sunt.

§. XII.

Breues de iis regulae.

Vfus purgantium ex iis fere, quae §. anteced. fufe differui, diiudicari potest. Haec fere sunt, quae notari debent: 1) *Purgantia fortiora non facile admittenda sunt.* Vires enim frangunt, digestionem potissimam, irritant, sanguinem solvunt, multum ideo nociva (Perillustr. van SWIETEN l. c. TISSOT l. c.). Attentionem etiam meretur, quod quidam urgent, purgantia nempe augere inhalationem cutis, quae in hydropicis saepe saepius nimis magna est. 2) *Generatim etiam diuretica iis, quae alium laxam reddunt, praeferenda.* Quod bene notat celeb. TISSOT. Vid. quoque RIVERIUS (l. c. p. 202.). Diarrhoea enim plus debilitat, quam diuresis aucta. Praeterea cutis & renes magis consentiunt, quam cutis & intestina. 3) *Quod de validioribus purgantibus valere diximus, id quoque de purgatione saepius repetita asserendum.* GALENI hanc regulam (§. anteced.) egregie confirmavit celeb. TISSOT (l. c. p. 202.): *Saepe, inquit, oritur Hydrops ex labascente digestionem & imminuta expiratione cutanea; utrumque vero vitium augent repetitae purgationes.* Eidem regulae calculum suum adicit Perill. van SWIETEN l. c. ita saltem videtur, cum & paracentesin praeferat, & HIPPOCRATIS

CRATIS atque CELSI monitis sic utatur, vt ostendat, eos repetitam purgationem non probasse. Quare 4) *lenioribus potius laxantibus generatim utendum*, Rheo potissimum, quod WERLHOFFVS etiam salubre expertus est cum multis aliis. Conf. §. anteced. Poterunt tamen omnino 5) *in Hydroke recenti, a grauiore potissimum causa non suborto, validiora paullo purgantia adhiberi*, prouti id vel vnicus iste adductus casus ex *Comment. Perill. van SWIETEN* (§. anteced.) docere potest. Opus tamen erit, ad praecauendam noxam, vt roborantia aut addamus, aut subiungamus (clar. *TISSOT* l. c. p. 208.). Non negandum ceterum, quod purgantia validiora nonnumquam in aliis, quam praedictis casibus, vtilia fuerint morbumque curauerint. Tales autem casus non sufficiunt, vt regula inde formetur.

§. XIII.

IV. De Vomitoriis vfu.

Quamquam AETIUS iam (Sermon. X. Cap. 31.) vomitum in hydropicis commendauit, modosque, vt obtineatur, docuit (Perillustr. *van SWIETEN* l. c. §. 1244 p. 260. 261.): eorum tamen vsus minus postea fuit, quam aliorum euacuantium, sollemnus, cum pauca tantum illius in scriptis Medicorum inueniantur vestigia, plurimi in tractanda Hydropis curatione eiusmodi remedia ne cogitent quidem. SYDENHAMVS interea vomitoriis cum fructu vsus est (IDEM l. m. cit.), eandemque methodum commendat BOERHAAVIUS (l. c. §§. 1244. 1245. 1246.), quamuis Perillustr. *van SWIETEN* vomitoria non adeo magni facere videatur (l. c. p. 261. 262.). MONROVS adducit equidem vomitoria, satis autem ponderosas simul adiicit cautelas (l. c. p. 75. seqq.), quas si sequaris, vix vmquam vomitoria exhibebis. Laudantur vero ob concussionem corporis, qua debilia contrahuntur, tenacia soluantur (BOERHAAVE l. c. §. 1244. MONRO l. c.). Sperant etiam inde alui solutionem & diuresin (BOERHAAVE l. cit. §. 1246.

MONRO l. c. p. 79.), quibus commotum serum hydropicum expelli queat. Certum quoque est, vomitum tam spontaneum, quam vomitoriis productum, Hydropes sanasse (MONRO l. cit.); quodque emetica alium vrinamque sollicitent, cuius rei, ut alia taceam, exemplum narratur in *Comment. de reb. in Scient. nat. & Med. gest.* Vol. XI. p. 267; videtur interea eorum usus non adeo securus: Fortiora enim adhiberi debent, si concussio valida expectanda; haec vero in hydropicis, ut sanitatem, ita mortem efficere potest, quod quiuis, statum hydropicorum perpendens, facile concedet. Nil dicam de debilitate, quae enormem eiusmodi concussionem excipere debet. Plura egregie hac de re differuit Perillustr. van SWIETEN loc. cit. §. 1245. qui conferri meretur.

§. XIV.

V. Saliuatio consideratur.

Saliuationem in curando Hydrope numquam forsitan commendassent Medici, nisi experientia ipsis quandoque ostendisset, quod Hydrops, contra quem optima quaeuis alia euacuantia incassum adhibita fuerunt, orta saliuatione sublatus sit. Nonnullos horum casuum recenset MONROVS l. cit. p. 106. quibus propriam observationem addit celeb. KRAVSE. Mirabilis etiam Hydropis per ptyalismum curati, exemplum prostat in *Comment. de reb. in Scient. nat. & Med. gest.* Vol. IX. p. 441. *Iuuenis nempe viginti annorum ascite laboravit, cui, pluribus remediis incassum tentatis, Tabaci fumum sugere, clariss. Huon de MAXEY suasset, quo facto saliva insigni copia effluxit, effluxusque tam diu duravit, donec abdomen detumesceret. Post hac autem, ptyalismo cessante, aeger Hydrope liberatus, praeter herniam umbilicalem, pristinam sanitatem recuperavit.* Conf. quoque *Comm. litter. Norimb.* A. 1741. p. 52. His observationibus sine dubio est effectum, ut ptyalismum suaserit clar. MONRO, si alia auxilia sine

sine fructu tentata fuerint. Neque est cur id improbemus, nisi alia adsint in hydropici corpore, quae saluationem contraindicant. Facile vero patet, initium curationis ab usu eiusmodi remedium numquam faciendum esse, cum saluatio valde debilitet. Cauendum etiam, ne, si forsitan mercurialibus utamur, putredo hydropico noceat, quam nimis facile ista remedia inducunt, atque forsitan non abs re erit, cum horum usu ea coniungere, quae urinae excretionem promouent, ne ptyalismus nimium excedat & sic nocius euadat. Iste tamen excessus minus ex saluatae erumpentis copia, quam ex statu aegri viriumque constitutione determinandus erit. Sed id facile patet.

§. XV.

VI. *Venaesectionio.*

Hanc quandoque in Hydrope vilem esse, veteres fere Medici ad vnum omnes asseruerunt, prouti ex HIPPOCRATE, *Alexandro TRALLIANO* & AEGINETA ostendit Ill. b. m. HOFFMANN. (l. c. p. 453.). Conf. etiam Perillustr. *van SWIETEN* l. cit. 1234. p. 216. 217. Postea tamen Venaesectionem damnarunt, neglexerunt, nisi a suppressione haemorrhagiae cuiusdam naturalis Hydrops ortus sit, idque recenter. *Venaesectionio*, inquit RIVERS (loc. cit. pag. 202.), *in hoc affectu merito reuocatur, nisi fiat a suppressione mensium, vel haemorrhoidum. Et tunc etiam non nisi ab initio morbi vena est aperienda, antequam hepar frigidam diathesin contraxerit.* HOFFMANNVS commendat Venaesectionem in Leucophlegmatia & anasarca, si status adsit plethoricus, atque ab asthmae sanguineo haec mala praecipuam duxerint originem; negat vero, eam in ascite & tympanite sine periculo adhiberi posse (l. m. c. p. 453. 454.). Perill. *van SWIETEN* usum Venaesectionis fere restringit ad plethoram praesentem, si causa sit Hydropis (l. m. c.). Suadet Venaesectionem in hydrope *MONROVS*, si obstructio cito orta sit, aeger vero robustus ac ple-

thoricus existat (l. c. p. 91. 94.), cum quo fere conuenit clariss. MEDICVS l. c. Atque omnino cum integra curatio haud raro vnice per administratam Venaesectionem peracta sit, aut haemorrhagiam, naturaliter obuenientem, quales casus l. c. haberi possunt & in *Comment. de reb. in Scient. nat. & Medic. gest.* Vol. XI. p. 243. 244); nullum est dubium, quin Venaesectio conducat quibusdam in casibus. Quando scilicet plethoria (§. V.), aut status fere inflammatorius (§. II.) Hydrophem generarunt: Venaesectione opus erit. Quodsi etiam suppressas haemorrhagias sequatur: in initio morbi, nondum lenta obstructione producta, vtilis erit. Maxima tamen in administranda Venaesectione cautione opus est. *Etenim, ita loquitur TRALLIANVS, intempestiua sanguinis missio in aliis quoque periculum inducit, in hydropico autem interdum etiam mortem.*

§. XVI.

VII. Euacuantia externa.

Huc *vsiones, irritationes, rosiones, scarificationes* partium hydropticarum & *paracentesu* refero. Haec remedia Veteribus iam nota & in vsu fuerunt, vt CELSVS docere potest. Vid. quoque celeb. b. m. SCHVLZE l. c. Neque nunc etiam negliguntur. Vtuntur ad eum scopum, praeter instrumenta secantia, candentia, pungentia, scilla, bryonia, cantharidibus externe adplicatis, de quibus & pluribus vid. TISSOT l. c. p. 220. seqq. Perill. *van swieten* l. c. §. 1238. fqq. & §. 1282. MONRO l. c. Part. II. Possunt etiam eiusmodi remedia vtilitatem saepe insignem adferre, siue nunc Hydrophem plane tollunt, siue eo tantum tendunt, vt citissimum vitae periculum praecaveatur. Docuit quoque experientia, rupturam partium hydropticarum spontaneam (TISSOT l. c.), vsionem casu factam (*Comment. de reb. in Scient. nat. & Medic. gest.* l. c. p. 54.), hydrophem sustulisse. Duplici iterea plerumque incommodo eiusmodi remedia premuntur. Non tollunt enim plurimis in casibus Hydrophis causam, vt cito satis ab eorum vsu redeat, atque vlcera relinquunt plerumque, quae difficillimam sanationem admittunt, atque nimis facile maligna euadunt. Plures itaque in iisdem adhibendis cautela obseruari debent, quas saepe laudati Viri eleganter exposuerunt.

II. ALTE.

II. ALTERANTIA REMEDIA.

§. XVII.

1. In solidis. *Roborantia & relaxantia.*

Euacuantium remediorum vsum in Hydrope hastenus considerauimus. Sequitur, vt alterantia limae subiiciamus. Prodeant hic 1) *roborantia*, ad quae irritantia quoque referri possunt. Quum hydrops toties a debilitate & laxitate oriatur: mirandum sane minime est, quod ab omni aeuo roborantia laudata, adhibita sint. Motum itaque corporis, frictiones lenes, diaetam magis sicam, martialia, cort. Chinae, Rheum, ligaturas, spirituosa externe adplicata & alia plura commendarunt. Conf. Perillustr. van SWIETEN l.c. §. 1233. & 1235. MONRO l.c. p. 50. seqq. TISSOT l.c. p. 182. seqq. & p. 202. 2) *Relaxantia*. Hydrops scilicet nonnumquam a contractione nimia vasorum absorbentium nascitur (§. V.), quo certe in casu non poterunt non relaxantia conducere opemque adferre. Plura talia recensuit MONRO l.c. p. 67. seqq. Inunctiones & frictiones cum oleo, Veteribus iam notae (celeberr. VOGEL *Histor. Mater. med.* p. 258.), neglectae postea & a clariss. OLIVER, Medico Bathoniensi, restitutae (*Gentl. Magaz.* 1756. Septembr. *Bremisch. Magaz.* II. Band. p. 278. seqq.), hic imprimis notari merentur, cum TISSOTVS, (l. cit. p. 214.), STOERCK (*Ann. med.* I.) MEDICVS (l. c. p. 576.), MONRO (l. cit. num. b.) & alii plures laudauerint, atque ab iisdem euacuationem aquarum in hydropticis sperauerint. Putat quoque clariss. TISSOT, oleosa inhalationem cutis, in hydropticis nimium saepe excedentem, minuire atque hinc iuuare, quod quam probabile sit, nemo non perspicit. *Opii* quoque vsus huc pertinet, bonus, si spasmus & dolor causae Hydropis existant.

§. XVIII.

2. In fluidis.

Resoluentia, inspissantia, temperantia, deriuantia.

Hydropis frequentissima causa in humorum visciditate & densitate, natisque inde obstructionibus viscerum, quaerenda est, vnde *resoluentia* in curando Hydrope tot laudibus prosecuta sunt. Eiusmodi praeterea remedia laxa solida stimulant augentque excretiones natura-

naturales. Quid ergo mirum, quod varias Hydropis species sanauerint? Plura huc pertinent, quae BOERHAAVIUS & MONROVS recensuerunt. Spectat etiam huc illa, quam nouam dixit clariss. RIEPENHAVSEN, methodus. Pilulis mercurialibus & saponatis vitur, vsque ad pyralismi initium, addit tunc diuretica pilulis, sicque se Hydropes curasse testatur l. c. Licet autem resolutio tantum sint vsus in curando Hydropis, suis nihilominus limitibus sunt circumscripta. Non solum enim cauendum, ne validiora semper eligamus sed certum etiam est, quod Hydrops a nimia nonnumquam tenuitate & serositate oriatur, quo in casu *inspissantia* laudem merentur, quorum diaceta siccata sunt, motus aliaque similia pertinent. *Temperantia* quoque laudata sunt, *Nitrum*, *Cremor Tartari*, *acida*. Conf. TISSOT l. c. pag. 185. MEDICVS l. c. p. 578. *Commentar. Bononiens.* Tom IV. p. 260. BOERHAAVE l. c. §. 1234. Haec non solum causam quandam Hydropis praescindunt (§. IV.), sed siti etiam, putredini, feбри hydropicorum aduersa sunt. Praeterea lenius resoluunt atque excretiones naturales saepe saepius restitunt. *Deriuantia* demum vitia extitisse, observatio celeberr. LIEBERKÜHN ostendit, quam TISSOTVS recenset l. c. p. 224. *Nec hic, inquit, obliuiscendum pulchrae illius methodi, adhibita haud ita pridem, a Viro dotibus ingenii, doctrina & felici praxi nemini secundo, N. LIEBERKÜHNIO, qui consensus cellularis vitale doctus, aquam in cellulositate pulmonari effusam, ad crura pediluuio descendere coegbat, tuncque roborantia adhibebat.*

§. XIX.

Conclusio.

Ex pertractatis haftenus satis apparet, quam diuersae ad curandum Hydropem methodi a Medicis commendatae sint. Potesť etiam hinc tantae diuersitatis necessitas (§. VI.) patere, cum imprimis Natura ipsa, quando morbum istum curat, diuersas eligit vias. Ceterum multa, fateor, dictis a me addi potuissent; breuitas vero in scriptis academicis necessaria prohibuit, quo minus curatiorem & amplioŕem traderem remediorum, contra Hydropem commendatorum, expositionem.

T A N T V M.

00 A 6281

ULB Halle
002 828 12X

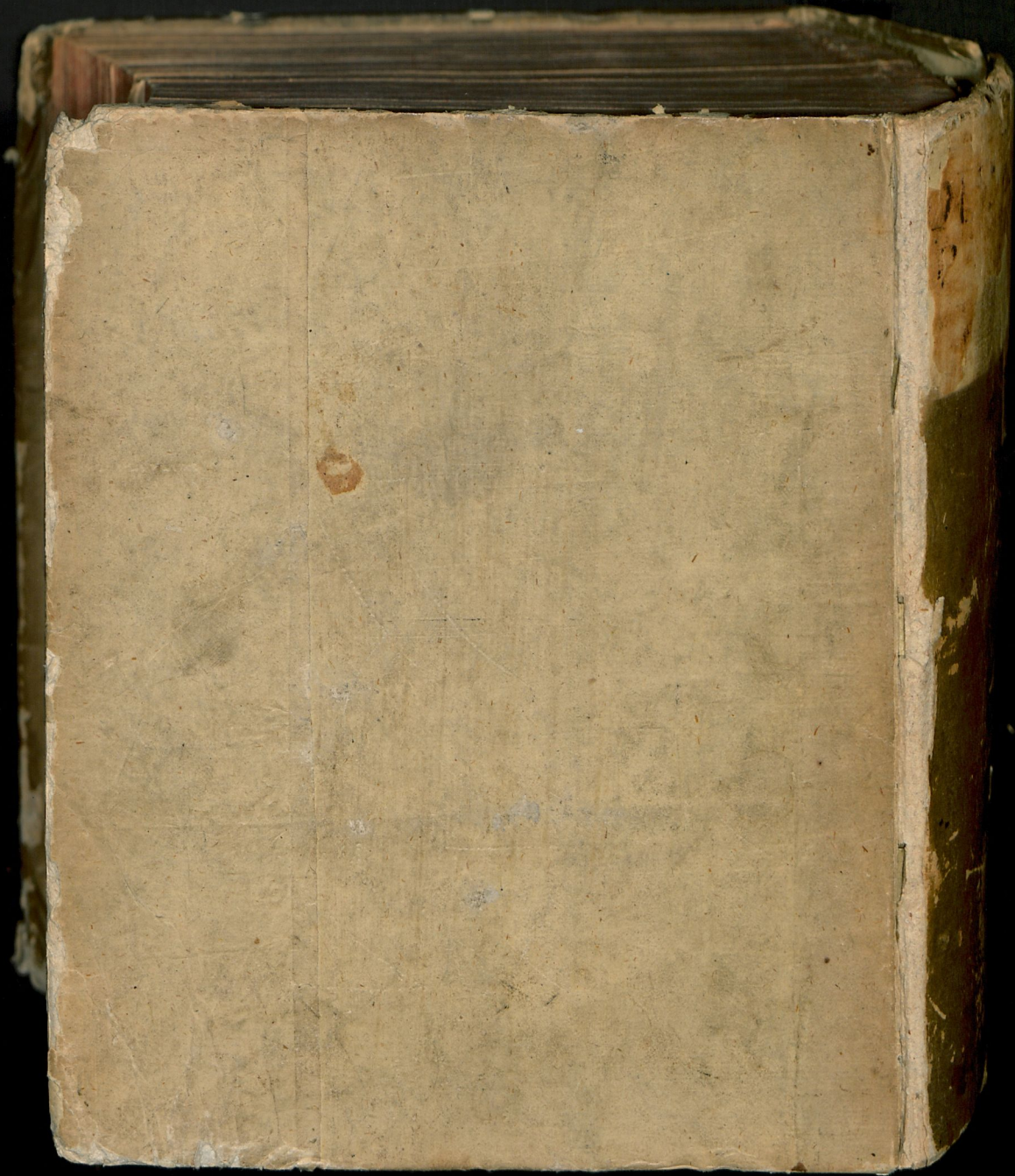
3

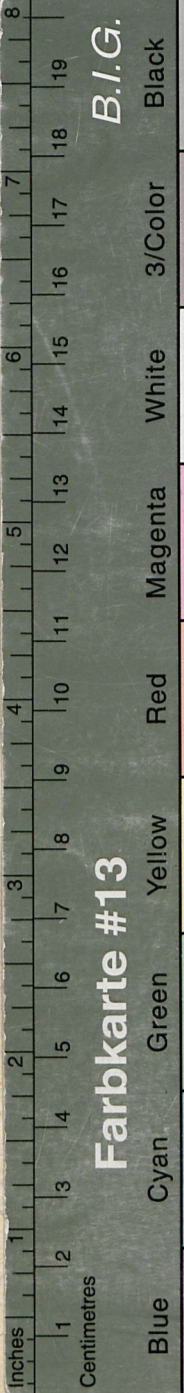

so

Rehns ✓

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

AVGVRALIS MEDICA
DE
VERSA
DROPI
I METHODO

QVAM
VMINIS AVSPICIIS
ET
SI ORDINIS MEDICORVM
GIA FRIDERICIANA
AESIDE
NTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
LIA BÜCHNERO
NI IMPERII NOBILI,
E REGIS A CONSILIIS INTIMIS,
ATVRALIS PROFESSORE PVBL. ORDINARIO,
ET REGIOR. ALVMN. EPHORO,
PRAESIDE ET COMITE PALAT. CAESAREO,
TIARVM, ANGLICANAE, BEROLINENS.
PELIENS. SODALI,

V DOCTORIS
A HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
S RITE CONSEQVENDIS
A. R. S. clo MCC LXVI.
E DEFENDET
YCTOR
IEB PETRVS BLVTH
D-POMERANVS.

IO. CHRIST. HENDELII VIDVAE.